

Jornades de la llengua: on som i on anem? Dissabte 28 de setembre: Posa-hi tu l'accent

Àmbit 2. Com ens comuniquem?

Lloc: Alcanar, Teatre Auditori Municipal José Antonio Valls

Data: 28 de setembre de 2025

Relator: Martí Huguet Vidal

En el marc del Congrés de Cultura Catalana, la segona jornada es dedica a l'associació Posa-hi tu l'accent, l'entitat impulsora del primer festival de les variants dialectals del català, celebrat el darrer cap de setmana de setembre de 2024 a l'Espluga de Francolí. **Òscar Palau**, el president, explica els orígens i la gestació de la festa, mentre que **Pere Navarro**, membre de la junta, se centra en les qüestions lingüístiques i, sobretot, en el nou mapa dialectal presentat durant el festival. Finalment, els oients disposen d'un espai on poder aconsellar els ponents i oferir les seves visions.

L'obertura de l'acte és a càrrec de **Carles Castellà**, també membre de l'entitat, que dedica uns mots d'agraïment a tothom qui fa possible la jornada. Presentant les línies temàtiques de la ponència, recorda un participant del dia anterior, el catedràtic **Miquel Àngel Pradilla**, que suggereix que a l'hora de tenir un «estàndard de pes», els dialectes s'hi han de veure reflectits.

1. La gestació del festival i la creació d'una nova entitat

En primer lloc, el president de l'associació, **Òscar Palau**, explica la gestació del festival, que s'ha de remuntar al 2020. Aquell any es publica *El penyic al perxe*, de **Jordi Crespo**, una síntesi del parlar de l'Espluga que també inclou expressions o paraules que es diuen en aquesta localitat. Ambdós, lletraferits de mena, havien començat a recollir el contingut del llibre molt de temps enrere, quan van anar a la universitat. Allí, tal com diu Palau, en sentir parlar la gent diferentment d'ells, va ser on es van adonar de la seva singularitat lingüística. Quan recuperen aquesta vocació, demanen l'ajut d'un estudiós de la dialectologia de l'entitat de **Pere Navarro**, doctor en Filologia Catalana de la Universitat Rovira i Virgili, per tal que els assessori.

Així doncs, un cop presentat el compendi del parlar espluguís, Palau i Crespo decideixen anar un pas més enllà i fer un programa des de l'emissora de ràdio local per tal de posar veu a les píncoles lingüístiques que ofereix *El penyic al perxe*. Paral·lelament, es dedica un cap de setmana a la parla de l'Espluga en el marc dels Espais Vius d'Art de l'any 2023, en què es guarneixen carrers i antics comerços amb mots o expressions que recull el llibre, a banda del marxandatge que es fabrica i les visites pel poble que es condueixen. També, des de l'editorial espluguina La Musca, es publiquen dos contes infantils ambientats en fets històrics de la vila i escrits en la varietat lingüística de l'Espluga. Tot això és l'embrió del que acabaria esdevenint la festa popular de les varietats dialectals. Amb la voluntat de parir una celebració de la diversitat, més que un congrés acadèmic, es presenta el **Posa-hi tu l'accent** a la Universitat Catalana d'Estiu de Prada de Conflent, al Museu Terra de l'Espluga de Francolí i de Barcelona i se'n fa una forta difusió per les xarxes socials.

Pel que fa a la festa, Palau explica de què va constar tot aquell cap de setmana dedicat als dialectes catalans. Des d'un concurs sobre el parlar de la Conca de Barberà per a l'alumnat de secundària dels instituts de la comarca, que va ser el tret de sortida de les activitats, fins a un homenatge al dialectòleg **Joan Veny**, amb diverses taules rodones i ponències sobre campanyes institucionals, música o periodisme. Així mateix, es van celebrar obres de teatre i concerts un cop finalitzades les comunicacions. La cloenda, el diumenge, va ser conduïda per les creadores de contingut en català Can Putades, amb la intenció d'acostar la festa a les generacions més joves. A l'últim, i abans de cedir la paraula a Pere Navarro, Palau vol fer valdre la tasca acomplida pel voluntariat, conduït des del Casal de l'Espluga com a entitat paraigües, gràcies al qual es van gestionar els àpats dels assistents o les seves estances. La seva implicació, diu, va ser la clau de l'èxit d'aquelles jornades.

2. Introducció a la dialectologia i nou mapa dialectal dels Països Catalans

A continuació, **Navarro** posa en context el nou mapa del domini lingüístic català que presenten en el marc del festival. Abans, però, convida l'auditori a reflexionar sobre els prejudicis lingüístics que molta gent, conscientment o inconscientment, té. Així com totes les parts del cos, metaforitzada, són igualment humanes, la parla, en tant que element intrínsec de l'ésser humà, és també igual sigui quina sigui la seva procedència geogràfica.

Aleshores, Navarro exposa els models de mapes anteriors, com el de l'**Atles Lingüístic del Domini Català**, que serveixen com a base per a l'elaboració del nou, el qual aporta una terminologia més precisa: assenyala el valencià mallorquí, diferencia el rossellonès del capcinès i homogeneïtza els noms dels grans dialectes centrats en els punts cardinals, per exemple.

Tanmateix, el doctor apunta que aquest mapa encara està subjecte a nous canvis, com la incorporació de la separació territorial en comarques, per tal d'emmarcar més exactament els parlars. Així mateix, parla d'estudis centrats en àrees lingüístiques concretes, com el del gironí de **Miquel Gros** o el de les terres valencianes de **Vicent Beltran** i **Carles Segura**. Aquest tipus de treballs són els que ajuden a fornir un mapa dialectal rigorós, ja que tenen en compte el cent per cent de la zona que es treballa. Finalment, Navarro anima els creadors del nou diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans a vetllar per la presència de tothom, que totes les varietats de la llengua hi estiguin representades.

3. La creació d'una nova associació, amb l'impuls del Congrés

Per acabar de tancar la jornada, molt breument, Palau i Navarro expliquen el futur rumb del festival, que s'ha convertit en associació, gràcies, en part, a l'impuls del Congrés de Cultura Catalana, i en el marc d'unes jornades on han volgut anunciar aquest fet —la conversió en associació— i també el lloc del proper festival.

D'entrada, Palau explica que ambdós van recollir el premi Homo Fabra de la revista *Núvol* el 10 de juny, el primer guardó de l'entitat. De fet, un cop constituïts com a tal, la intenció és continuar el festival per tal de celebrar-lo de forma biennal i itinerant. Sobre això, Palau revela que la següent edició tindrà lloc a les Terres de l'Ebre, que recolliran el testimoni de l'Espluga de Francolí com a quilòmetre zero de la llengua catalana. La voluntat, però, serà la mateixa: recalcar que és en la diversitat que es fonamenta la unitat de l'idioma i continuar promocionant el català per acostar-lo a tothom, perquè la llengua és de tots i tothom pot implicar-s'hi, com apunta Navarro.

4. Torn obert de paraules

Un cop fets els parlaments finals, el públic es divideix en tres grups, representats per **Carles Castellà** i els mateixos **Pere Navarro** i **Òscar Palau**, a fi d'aportar idees perquè tothom es faci partícip de la diversitat del català. Alguns aspectes que es proposen són els següents:

- Tangencialment s'està d'acord en sensibilitzar els mestres de la varietat lingüística de l'indret on ensenyen. En aquest sentit, els participants insten la normativa a ser més permissiva a tota la variació, ja que creuen que és molt important que hi hagi un model coherent.

- Sense abandonar l'àmbit de l'educació, es planteja la idea de fomentar la mobilitat entre estudiants d'arreu dels Països Catalans per familiaritzar-los amb els diferents parlars que existeixen.

- Pel que fa a la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, demanen que s'involucri en fer sentir tots els dialectes en sèries o en el doblatge i també proposen que els influenciadors intentin seduir per les xarxes socials dels diversos models de llengua que existeixen.

- Així mateix, se suggereix que l'administració local, a l'hora d'emetre comunicats o notes de premsa, tingui cura de fer-ho en la varietat dialectal d'allà on és.

- De cara a la propera edició del festival, alguns assistents demanen a l'organització que tornin a tractar temes com la música i la creació literària.

Aquesta torn obert al públic és un espai on tots els assistents, tal com proposa Navarro, poden aportar el seu granet de sorra. Des d'Alcanar, i en el marc d'aquest nou Congrés de Cultura Catalana, s'engeguen els motors de la segona edició del Posa-hi tu l'accent.